

Розрахунок світлового приладу з врахуванням геометричних розмірів джерела світла

Андрійчук В. А., д.т.н., проф., Поталіцин С. Ю., ас.

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
м. Тернопіль, вул. Микулинецька 46а, kaf_es@tu.edu.te.ua

Метою даної роботи є створення математичної моделі розрахунку відбиваючого елемента світлового приладу (СП), що враховує геометричні розміри випромінювача.

Для розрахунку СП вважаємо, що джерело світла (ДС) є рівнояскравим відрізком AB (рис. 1), який задається параметричними рівняннями, що дозволяють охарактеризувати його положення в просторі відносно освітлювальної площини:

$$\begin{aligned} x &= x_0 + m \cdot t \\ y &= y_0 + n \cdot t \\ z &= z_0 + p \cdot t, \end{aligned} \quad (1)$$

де (x_0, y_0, z_0) - координати точки, що належить випромінювачу і задають його початкову точку відліку;

(m, n, p) - вектор $\vec{K}$, що є співнаправленим із випромінювачем.

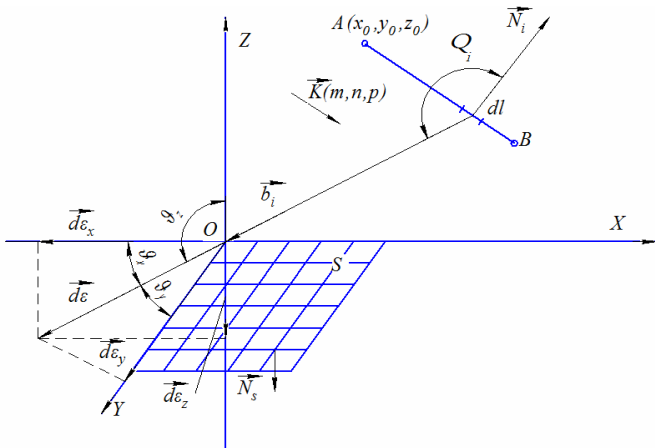

Рис. 1 – До розрахунку світлового вектора

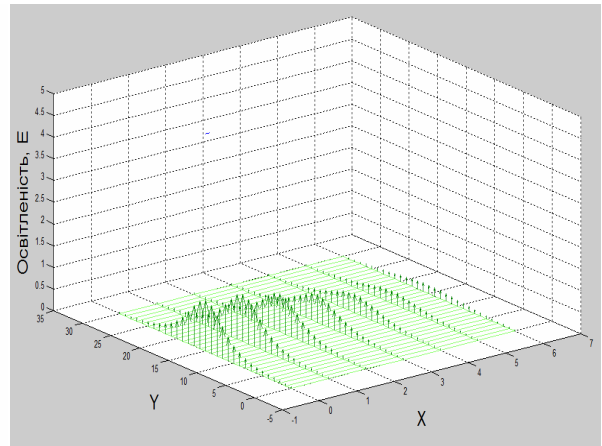

Рис. 2 – Розподіл освітленості на площині

Було проведено розрахунок освітленості, що створюється ДС на освітлювальній площині S (рис. 2). Визначали ортогональні проекції світлового вектора на обраних ділянках площини:

$$\epsilon_x = L \int_l \frac{\cos(\theta_i) \cos(\theta_x)}{|\vec{b}_i|^2} dl, \quad \epsilon_y = L \int_l \frac{\cos(\theta_i) \cos(\theta_y)}{|\vec{b}_i|^2} dl, \quad \epsilon_z = L \int_l \frac{\cos(\theta_i) \cos(\theta_z)}{|\vec{b}_i|^2} dl, \quad (2)$$

де $\theta_x, \theta_y, \theta_z$ - направляючі кути між світловим вектором та відповідними осями координат;

θ_i - кут між головною нормаллю $\vec{N}_i$ до i -го елемента випромінювача dl та вектором $\vec{b}_i$, що характеризує відстань від цього елемента до досліджуваної точки світлового поля;

L - яскравість ДС.

Для забезпечення рівномірного освітлення площини необхідно розподілити світловий потік від відбивача світильника так, щоб виконувалася рівність:

$$E_0 = E_{Si} + E_{Vi}, \quad (3)$$

де E_0 - освітленість площини, що визначається вхідними даними;

E_{Si} , E_{Vi} - освітленість i -тої ділянки площини від випромінювача і відбивача відповідно.

З рівняння (3) виразимо значення освітленості, яку необхідно перенаправити за допомогою відбивача в i -ту точку площини:

$$E_{Vi} = E_0 - E_{Si} \quad (4)$$

Проведено розрахунок відбиваючої поверхні для кожної ділянки освітлювальної площини. Сукупність таких поверхонь дозволила побудувати відбиваючий елемент випромінювача (рис. 3).

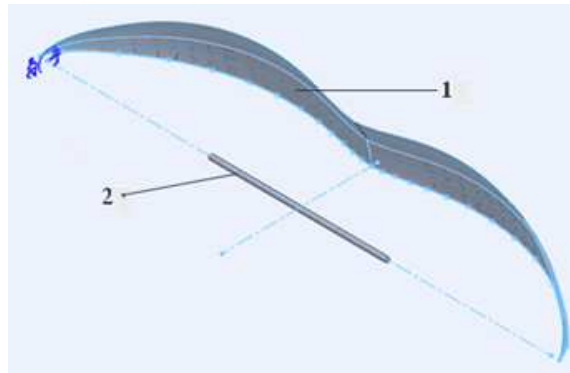

Рис. 3 – Поверхня відбиваючого елемента світлового приладу: 1 – поверхня відбивача; 2 – джерело світла

Перевірка отриманих результатів та побудова кривих сили світла світильника проводилася в програмі TracePro (рис. 4).

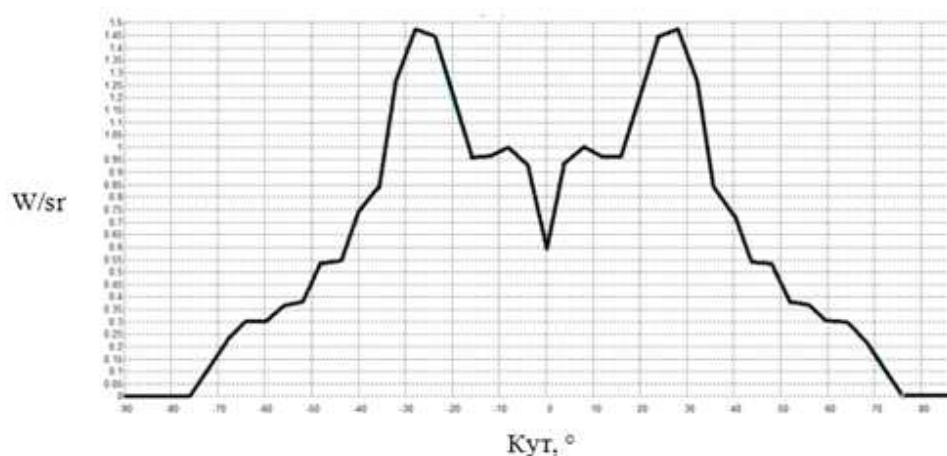

Рис. 4 – Світловий розподіл випромінювання світильника розрахований в середовищі програми TracePro